EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

عشر ركائز في تربية الأبناء

Zece principii pentru creșterea copiilor

ʿAbd al-Razzāq al-Badr

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

ʿAbd al-Razzāq al-Badr

Zece principii pentru creșterea copiilor

عشر ركائز في تربية الأبناء

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: عشر ركائز في تربية الأبناء
Ediția I
Ediție în limba română publicată de Institutul Tawhid. Distribuție gratuită.
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Texte arabe coranice: Tanzil Project, Uthmani v1.1, © 2007–2026 Tanzil Project, CC BY 3.0 · https://tanzil.net. Sunt păstrate limitele fragmentelor și ale versetelor indicate în sursele revizuite.

Detaliu de legătură de carte · India, secolul al XVII-lea. The Metropolitan Museum of Art, 55.121.10.45 · CC0 / domeniul public.

Cuprins

Zece principii pentru creșterea copiilor 1
Introducere 1
Principiul întâi — Alegerea unei soții drepte 8
Principiul al doilea — Sădirea credinței și a convingerii corecte . . 10
Principiul al treilea — Ruga făcută des 14
Principiul al patrulea — Ocrotirea prin pomeniri 18
Principiul al cincilea — Alegerea unor nume frumoase 20
Principiul al șaselea — Dreptatea între copii 22
Principiul al șaptelea — Blândețea și mila 25
Principiul al optulea — Sfatul și îndrumarea 29
Principiul al nouălea — Tovarășul bun 34
Principiul al zecelea — Pilda bună 36
Încheiere 42
Indice 46

Zece principii pentru creșterea copiilor

بسمِ اللهِ الرحمنِ الرحيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Cel Îndurător.

Introducere

الحمدُ للهِ ربِّ العالمين، والصلاةُ والسلامُ على عبدِ اللهِ ورسولِه وخليلِه نبيِّنا محمدٍ، وعلى آلِه وصحبِه أجمعين.

Laudă lui Allah, Domnul lumilor! Binecuvântarea și pacea să fie asupra robului, Trimisului și iubitului Său apropiat, profetul nostru Muḥammad, precum și asupra întregii sale familii și a tuturor companionilor săi.

În cele ce urmează, printre cele mai însemnate îndatoriri și marile răspunderi încredințate robului, cărora el trebuie să le acorde grijă în această viață, se află copiii săi: creșterea, educarea, sfătuirea și îndrumarea lor. Copiii fac parte dintre marile lucruri încredințate despre care Allah a poruncit să fie îngrijite și păzite. Preaînaltul spune, descriindu-i pe credincioși:

﴿وَٱلَّذِينَ هُمْ لِأَمَـٰنَـٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَٰعُونَ﴾

„Cei care păzesc cele încredințate lor și legământul lor.”
[Al-Maʿārij, 70:32]

Cel Măreț și Preaînalt a mai spus:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمۡ وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَأَوۡلَٰدُكُمۡ فِتۡنَةٞ وَأَنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥٓ أَجۡرٌ عَظِيمٞ﴾

„O, voi cei care credeți, nu-i trădați pe Allah și pe Trimis și nu trădați cele încredințate vouă, cu bună știință! Să știți că averile și copiii voștri sunt o încercare și că la Allah este o răsplată măreață."
[Al-Anfāl, 8:27–28]

Acești copii sunt pentru părinți un dar și o mare binefacere de la Allah, Cel Măreț și Preaînalt, după cum a spus Cel Măreț și Preaînalt:

﴿لِّلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ يَخۡلُقُ مَا يَشَآءُۚ يَهَبُ لِمَن يَشَآءُ إِنَٰثٗا وَيَهَبُ لِمَن يَشَآءُ ٱلذُّكُورَ﴾

„A lui Allah este stăpânirea cerurilor și a pământului. El creează ceea ce voiește. Dăruiește fete cui voiește și dăruiește băieți cui voiește."
[Ash-Shūrā, 42:49]

Allah, Cel Măreț și Preaînalt, i-a făcut pe părinți răspunzători de copiii lor, a rânduit asupra lor drepturi și îndatoriri față de aceștia și a făcut din ele o încercare și un examen pentru părinți. Dacă își împlinesc îndatoririle față de copii așa cum le-a poruncit Allah, Cel Măreț și Preaînalt, vor avea la Allah o răsplată mare și o recompensă îmbelșugată. Dacă însă le neglijează, se expun pedepsei pe măsura neglijenței lor.

Allah, Cel Măreț și Preaînalt, a spus:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَأَهۡلِيكُمۡ نَارٗا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلۡحِجَارَةُ عَلَيۡهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٞ شِدَادٞ﴾

„O, voi cei care credeți, păziți-vă pe voi înșivă și familiile voastre de un Foc al cărui combustibil sunt oamenii și pietrele, peste care sunt îngeri aspri și puternici.”
[At-Taḥrīm, 66:6 — fragment]

Acest verset este un temei măreț pentru îndatorirea de a le purta grijă copiilor, de a-i educa și de a se îngriji de starea lor. Califul bine călăuzit ʿAlī ibn Abī Ṭālib, Allah să fie mulțumit de el, a spus în tâlcuirea acestui verset:

علِّموهم، وأدِّبوهم

„Învățați-i și educați-i!”[1]

1 Relatat de aṭ-Ṭabarī în Jāmiʿ al-bayān ʿan taʾwīl al-Qurʾān (23/103).

S-a relatat în mod autentic de la Profet ﷺ întărirea acestei porunci și lămurirea faptului că ea este obligatorie pentru părinți, prin cuvintele sale:

كلُّكم راعٍ، وكلُّكم مسؤولٌ عن رعيَّته؛ الإمامُ راعٍ ومسؤولٌ عن رعيَّته، والرجلُ راعٍ في أهلِه وهو مسؤولٌ عن رعيَّته، والمرأةُ راعيةٌ في بيتِ زوجِها ومسؤولةٌ عن رعيَّتها، والخادمُ راعٍ في مالِ سيِّده ومسؤولٌ عن رعيَّته، ألا كلُّكم راعٍ وكلُّكم مسؤولٌ عن رعيَّته

„Fiecare dintre voi este păstor și fiecare este răspunzător pentru turma sa. Conducătorul este păstor și răspunzător pentru turma sa. Bărbatul este păstor în familia sa și răspunzător pentru turma sa. Femeia este păstoriță în casa soțului său și răspunzătoare pentru turma sa. Slujitorul este păstor peste averea stăpânului său și răspunzător pentru turma sa. Luați aminte: fiecare dintre voi este păstor și fiecare este răspunzător pentru turma sa."[2]

Cuvintele sale ﷺ

وكلُّكم مسؤولٌ عن رعيَّته

„Fiecare este răspunzător pentru turma sa"

2 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 893, și de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1829.

ne amintesc că Allah îl va întreba pe rob despre aceste lucruri încredințate când va sta înaintea Lui în Ziua Învierii. Unii învățați au spus chiar:

إنَّ اللهَ يسألُ الوالدَ عن ولدِه يومَ القيامةِ قبلَ أن يسألَ الولدَ عن والدِه، فإنَّه كما أنَّ للأبِ على ابنِه حقًّا، فللابنِ على أبيه حقٌّ

„Allah îl va întreba pe părinte despre copilul său în Ziua Învierii înainte de a-l întreba pe copil despre părintele său. După cum tatăl are un drept asupra fiului său, și fiul are un drept asupra tatălui său."[3]

Ibn ʿUmar, Allah să fie mulțumit de amândoi, a spus:

أدِّب ابنَكَ فإنَّكَ مسؤولٌ عن ولدِكَ، ماذا أدَّبتَه، وماذا علَّمتَه، وإنَّه مسؤولٌ عن بِرِّكَ وطواعيتِه لك

„Educă-ți fiul, fiindcă vei fi întrebat despre copilul tău: cum l-ai educat și ce l-ai învățat. Iar el va fi întrebat despre bunătatea și ascultarea sa față de tine."[4]

După cum Allah, Cel Măreț și Preaînalt, le-a poruncit copiilor bunătatea față de părinți și îndatorirea de a le face bine, prin cuvintele Sale

3 Tuḥfat al-mawdūd bi-aḥkām al-mawlūd de Ibn al-Qayyim, p. 229.

4 Relatat de al-Bayhaqī în As-Sunan al-kubrā, nr. 5163.

﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا﴾

„I-am poruncit omului să se poarte frumos cu părinții săi”
[Al-ʿAnkabūt, 29:8 — fragment],

tot astfel le-a poruncit părinților să se îngrijească de copii, prin creșterea și educarea lor. Adresându-Se părinților, Preaînaltul a spus:

﴿يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ فِىٓ أَوْلَٰدِكُمْ﴾

„Allah vă poruncește în privința copiilor voștri”
[An-Nisāʾ, 4:11 — fragment].

وصيَّةُ اللهِ للآباءِ بأولادِهم سابقةٌ على وصيَّةِ الأولادِ بآبائِهم

„Porunca lui Allah către părinți în privința copiilor lor o precedă pe aceea către copii în privința părinților lor.”[5]

5 Tuḥfat al-mawdūd de Ibn al-Qayyim, p. 229.

Profetul nostru nobil ﷺ ne-a spus că părinții au o înrâurire puternică asupra copiilor, asupra credințelor și religiei lor, cu atât mai mult asupra caracterului și firii lor. El ﷺ a spus:

كلُّ مولودٍ يولدُ على الفطرةِ، فأبواه يُهوِّدانِه، أو يُنصِّرانِه، أو يُمجِّسانِه، كمثلِ البهيمةِ تُنتجُ البهيمةَ، هل ترى فيها جدعاء؟

„Fiecare nou-născut se naște potrivit firii originare. Părinții săi îl fac evreu, creștin sau zoroastrian. Este asemenea animalului care naște un animal întreg: vedeți la el vreo mutilare?”[6]

Aceasta este o pildă grăitoare și ușor de văzut: de obicei, animalul se naște teafăr, fără cusururi sau vătămări. Nu are mutilări sau tăieturi la piciorul din față, la ureche ori la piciorul din spate. Acestea apar numai din partea stăpânului sau a păstorului său, fie prin neglijență, fie printr-o faptă făcută de el în mod direct.

La fel este și copilul: se naște potrivit firii originare. Dacă învață minciuna, înșelăciunea, stricăciunea, abaterea sau alte fapte condamnabile, aceasta vine dintr-un lucru străin firii sale originare: fie educația rea sau neglijența în educație, fie o înrâurire din afară, din partea prietenilor răi ori a altor tovarăși.

Din pricina însemnătății și măreției acestei răspunderi, voi aminti aici zece principii dintre cele mai importante temelii cărora fiecare părinte trebuie să le acorde grijă, pentru ca acest țel nobil și scop măreț să se împlinească. Izbânda este în mâna lui Allah, Unicul, fără asociat.

Prin harul și generozitatea Sa, Îi cerem să-i păzească pe toți copiii noștri așa cum îi păzește pe robii Săi cei drepți, să-i ocrotească dăruindu-le izbândă, să le dăruiască îndreptare, bunăstare și ferire de încercări. El este Cel care aude și răspunde.

6 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1385.

Principiul întâi — Alegerea unei soții drepte

Una dintre primele temelii ale educării copiilor este alegerea unei soții drepte. Acest principiu se aplică înainte ca părinților să le fie dăruiți copii. Străduiește-te, așadar, să alegi o soție cunoscută pentru statornicie, dreptate și evlavie. Ea îți va fi ajutor în creșterea copiilor, în educarea și formarea lor în bine. Chiar dacă o soție dreaptă nu și-ar ajuta soțul în educarea copiilor, ea nu le va fi o pricină de rău în religia și caracterul lor.
De aceea, Profetul nostru nobil ﷺ a îndemnat la alegerea femeii credincioase, prin cuvintele sale:

تُنكحُ المرأةُ لأربعٍ: لمالِها، ولحَسَبِها، وجمالِها، ولدينِها،
فاظفرْ بذاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يداكَ

„Femeia este luată în căsătorie pentru patru lucruri: averea sa, neamul său, frumusețea sa și religia sa. Alege-o, așadar, cu hotărâre pe cea credincioasă!”[7]

7 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 5090, și de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1466.

S-a relatat în mod autentic de la el ﷺ că a spus:

مَن رزقَه اللهُ امرأةً صالحةً فقد أعانَه على شطرِ دينِه،
فليتَّقِ اللهَ في الشطرِ الباقي

„Cel căruia Allah i-a dăruit o soție dreaptă a fost ajutat în jumătate din religia sa. Să se teamă, așadar, de Allah în jumătatea rămasă!”[8]

Soția dreaptă se numără printre cele mai mari pricini ale fericirii în această lume, după cum ne-a spus profetul nostru ﷺ:

مِن سعادةِ ابنِ آدمَ المرأةُ الصالحةُ

„Din fericirea fiului lui Adam face parte femeia dreaptă.”[9]

Femeia dreaptă este o parte din fericirea omului fiindcă are însușiri nobile prin care se deosebește de alte femei: sinceritate, dorința binelui, adevăr, cinste, credincioșie, păzirea averii, respectarea soțului, păzirea onoarei și buna educare a copiilor.

Apoi, buna ei stare se răsfrânge, de obicei, asupra copiilor, datorită apropierii sale de ei, grijii pe care le-o poartă și îndrumării neîncetate. Și aceasta face parte din fericirea pe care Allah, Cel Măreț și Preaînalt, a pus-o într-o soție dreaptă.

8 Relatat de al-Ḥākim în Al-Mustadrak (3/552), care a spus: „Lanțul de transmitere este autentic.” Al-Albānī a spus în Ṣaḥīḥ at-targhīb wa-t-tarhīb (2/404): „Ḥasan prin alte căi de transmitere.”

9 Relatat de imamul Aḥmad în Al-Musnad, nr. 1445. Al-Albānī a spus în Ṣaḥīḥ at-targhīb wa-t-tarhīb (2/403): „Autentic prin alte căi de transmitere.”

Principiul al doilea — Sădirea credinței și a convingerii corecte

Convingerea și credința sunt temelia pe care se clădesc celelalte fapte. Dacă temelia este bună, urmările ei vor fi bune și vor aduce roade frumoase, după cum a spus Preaînaltul:

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ
طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِى ٱلسَّمَآءِ تُؤْتِىٓ أُكُلَهَا كُلَّ
حِينٍۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ٱجْتُثَّتْ مِن
فَوْقِ ٱلْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ﴾

„Oare nu vezi cum Allah a dat drept pildă un cuvânt bun, asemenea unui pom bun, cu rădăcina bine înfiptă și cu ramurile în cer? Își dă roadele în fiecare vreme, cu îngăduința Domnului său. Allah le dă oamenilor pilde, poate că își vor aminti. Iar pilda unui cuvânt rău este asemenea unui pom rău, smuls de pe fața pământului, fără statornicie."
[Ibrāhīm, 14:24–26]

Dacă rădăcina unui pom este tăiată, pomul moare. Tot astfel, religia nu este de folos dacă nu se întemeiază pe tawḥīd. Locul

tawḥīd-ului în religie este asemenea rădăcinilor pentru pomi și al temeliei pentru clădire.
De aceea, în cele două revelații se află numeroase texte despre însemnătatea întăririi convingerii sănătoase și a credinței corecte în sufletele copiilor încă de mici. Între ele se află ceea ce Allah, Cel Măreț și Preaînalt, a pomenit din sfaturile lui Luqmān cel înțelept, Allah să aibă milă de el, către fiul său, pe care îl povățuia, subliniind această temelie măreață. Primul lucru pe care Luqmān, Allah să aibă milă de el, i l-a spus fiului său a fost:

﴿يَٰبُنَيَّ لَا تُشۡرِكۡ بِٱللَّهِۖ إِنَّ ٱلشِّرۡكَ لَظُلۡمٌ عَظِيمٞ﴾

„Fiul meu, nu-I face asociați lui Allah! Asocierea este, cu adevărat, o nedreptate uriașă.”
[Luqmān, 31:13 — fragment]

El și-a început acest sfat oprindu-l de la asociere și prevenindu-l împotriva ei. Aceasta fiindcă asocierea este cel mai primejdios păcat și anulează toate faptele.
Asocierea înseamnă punerea altcuiva pe același plan cu Allah într-un lucru care ține de drepturile lui Allah, Cel Măreț și Preaînalt. Preaînaltul ne-a spus despre politeiști că, atunci când vor intra în Foc în Ziua Învierii, vor spune cu mâhnire și regret:

﴿تَٱللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ إِذۡ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾

„Pe Allah, am fost într-o rătăcire vădită când vă puneam pe același plan cu Domnul lumilor!”
[Ash-Shuʿarāʾ, 26:97–98]

Între sfaturile lui Luqmān către fiul său se afla și amintirea faptului că Allah veghează și cuprinde totul. El a spus:

﴿يَٰبُنَيَّ إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثۡقَالَ حَبَّةٖ مِّنۡ خَرۡدَلٖ فَتَكُن فِي صَخۡرَةٍ أَوۡ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ يَأۡتِ بِهَا ٱللَّهُۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٞ﴾

„Fiul meu, chiar de ar fi ceva cât greutatea unui bob de mușțar și s-ar afla într-o stâncă, în ceruri sau în pământ, Allah îl va aduce. Allah este Pătrunzător și Binestiutor."
[Luqmān, 31:16]

Aceasta îi îndeamnă pe ambii părinți să se îngrijească să-și educe copiii în conștiința că Allah Preaînaltul veghează asupra lor și că El îi vede.

Sădirea acestei convingeri în sufletele copiilor întărește în ei treapta desăvârșirii, iḥsān, și îi pregătește să fie conștienți de veghea lui Allah, Cel Măreț și Preaînalt, în toate faptele lor. Cu atât mai mult în vremea noastră, când aparatele s-au răspândit, împreună cu otrăvurile și marile rele care pot fi transmise prin ele.

Profetul ﷺ a avut cea mai mare grijă să lămurească aceste convingeri și să le sădească în sufletele tinerilor. Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi, a spus:

كنتُ خلفَ رسولِ اللهِ ﷺ يومًا، فقال: يا غلامُ! إنِّي أُعلِّمُكَ كلماتٍ: احفظِ اللهَ يحفظْكَ، احفظِ اللهَ تجدْه تجاهَكَ، إذا سألتَ فاسألِ اللهَ، وإذا استعنتَ فاستعنْ

بِاللهِ، واعلم أَنَّ الأُمَّةَ لو اجتمعتْ على أن ينفعوكَ بشيءٍ لم ينفعوكَ إلا بشيءٍ قد كتبَه اللهُ لكَ، ولو اجتمعوا على أن يضرُّوكَ بشيءٍ لم يضرُّوكَ إلا بشيءٍ قد كتبَه اللهُ عليكَ، رُفعتِ الأقلامُ، وجفَّتِ الصُّحفُ

„Într-o zi mă aflam în spatele Trimisului lui Allah ﷺ, iar el mi-a spus: «Băiete, te voi învăța câteva cuvinte. Păzește poruncile lui Allah și El te va păzi! Păzește poruncile lui Allah și Îl vei găsi înaintea ta! Când ceri, cere-I lui Allah; când cauți ajutor, caută ajutor la Allah. Să știi că, dacă întreaga comunitate s-ar aduna să-ți facă un bine, nu ți-ar face decât binele pe care Allah l-a scris pentru tine. Iar dacă s-ar aduna să-ți facă vreun rău, nu ți-ar face decât răul pe care Allah l-a scris asupra ta. Penele au fost ridicate, iar filele s-au uscat.»”[10]

10 Relatat de at-Tirmidhī în Al-Jāmiʿ, nr. 2516; al-Albānī l-a autentificat în Al-Mishkāh, nr. 5302.

Principiul al treilea — Ruga făcută des

Ruga pentru copii este una dintre cele mai însemnate temelii ale îndreptării și statorniciei lor. Ea se face înainte de venirea lor și după aceea. Părinții Îi cer lui Allah, Cel Măreț și Preaînalt, să le dăruiască urmași drepți, apoi, după ce le sunt dăruiți copiii, se roagă pentru călăuzirea, îndreptarea, statornicia și tăria lor în religie, urmând pilda profeților, pacea să fie asupra lor.
Allah, Cel Măreț și Preaînalt, ne-a spus despre prietenul Său apropiat, Ibrāhīm, pacea să fie asupra lui, că a spus:

﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾

„Doamne, dăruiește-mi un urmaș dintre cei drepți!”
[Aṣ-Ṣāffāt, 37:100]

Ibrāhīm, pacea să fie asupra lui, a mai spus:

﴿رَبِّ ٱجْعَلْنِي مُقِيمَ ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾

„Doamne, fă-mă dintre cei care împlinesc rugăciunea, pe mine și pe urmașii mei!”
[Ibrāhīm, 14:40 — fragment]

Zakariyyā, pacea să fie asupra lui, a spus:

﴿رَبِّ هَبْ لِي مِن لَّدُنكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۖ إِنَّكَ سَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ﴾

„Doamne, dăruiește-mi de la Tine urmași buni! Tu ești Cel care aude ruga.”
[Āl ʿImrān, 3:38 — fragment]

Între rugile robilor Celui Milostiv, pe care Domnul lumilor i-a lăudat,[11] se află cuvintele lor:

﴿رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَٰجِنَا وَذُرِّيَّٰتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَٱجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾

„Doamne, dăruiește-ne în soțiile și urmașii noștri bucuria ochilor și fă-ne pildă pentru cei evlavioși!”
[Al-Furqān, 25:74 — fragment]

11 Autorul a dedicat o scriere scurtă, intitulată Ṣifāt ʿibād ar-Raḥmān, însușirilor nobile pentru care Domnul lumilor i-a lăudat pe robii Săi la sfârșitul surei Al-Furqān. Lucrarea este tipărită.

Din binefacerea și generozitatea lui Allah este și faptul că a făcut ca ruga părintelui pentru copiii săi să fie primită și să nu fie respinsă, după cum s-a relatat de la Trimisul lui Allah ﷺ că a spus:

ثلاثُ دعواتٍ مُستجاباتٍ، لا شكَّ فيهنَّ: دعوةُ الوالدِ، ودعوةُ المسافرِ، ودعوةُ المظلومِ

„Trei rugi sunt primite, fără îndoială: ruga părintelui, ruga călătorului și ruga celui nedreptățit."[12]

Aici trebuie atrasă atenția și asupra faptului că ambii părinți trebuie să se ferească să se roage pentru rău împotriva copiilor, mai ales la mânie. Să nu se grăbească să se roage împotriva lor, ca nu cumva ruga să le fie primită, iar apoi să regrete amarnic. Trimisul nostru nobil ﷺ ne-a prevenit împotriva acestui lucru, spunând:

لا تدعوا على أنفسِكم، ولا تدعوا على أولادِكم، ولا تدعوا على أموالِكم، لا توافقوا مِن اللهِ ساعةً يُسألُ فيها عطاءً، فيستجيبُ لكم

„Nu vă rugați împotriva voastră, nu vă rugați împotriva copiilor voștri și nu vă rugați împotriva averilor voastre, ca nu cumva să nimeriți un ceas în care I se cere lui Allah un dar, iar El să vă răspundă!"[13]

12 Relatat de Abū Dāwūd în As-Sunan, nr. 1536, și de at-Tirmidhī în Al-Jāmiʿ, nr. 1905; al-Albānī l-a autentificat în As-Silsilah aṣ-ṣaḥīḥah, nr. 596.

13 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 3009.

Allah, Cel Măreț și Preaînalt, a spus:

﴿وَيَدْعُ ٱلْإِنسَٰنُ بِٱلشَّرِّ دُعَآءَهُۥ بِٱلْخَيْرِ ۖ وَكَانَ ٱلْإِنسَٰنُ عَجُولًا﴾

„Omul se roagă pentru rău așa cum se roagă pentru bine. Omul este pripit."
[Al-Isrāʾ, 17:11]

Qatādah as-Sadūsī, Allah să aibă milă de el, a spus:

يدعو على مالِه، فيلعنُ مالَه وولدَه، ولو استجابَ اللهُ له لأهلكَه

„Se roagă împotriva averii sale și își blestemă averea și copilul. Dacă Allah i-ar răspunde, l-ar nimici."[14]

Învățatul ʿAbd ar-Raḥmān as-Saʿdī, Allah să aibă milă de el, a spus:

وهذا مِن جهلِ الإنسانِ وعجلتِه حيث يدعو على نفسِه وأولادِه ومالِه بالشرِّ عند الغضبِ، ويُبادرُ بذلك الدُّعاءِ كما يُبادرُ بالدُّعاءِ في الخيرِ

„Aceasta vine din neștiința și graba omului: la mânie, el se roagă pentru rău împotriva sa, a copiilor și a averii sale și se grăbește cu această rugă așa cum se grăbește cu ruga pentru bine."[15]

14 Jāmiʿ al-bayān ʿan taʾwīl al-Qurʾān de aṭ-Ṭabarī (14/513).
15 Taysīr al-Karīm ar-Raḥmān, p. 454.

Principiul al patrulea — Ocrotirea prin pomeniri

Una dintre marile temelii este grija părinților de a-și ocroti copiii prin pomenirile legiuite și rugile profetice. Acestea au o înrâurire mare asupra copiilor: păzire, îndreptare și ferire de încercări și rele.
Părinților li s-a rânduit să lucreze pentru ocrotirea urmașilor chiar înainte ca aceștia să fie creați. Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi, a relatat că Profetul ﷺ a spus:

لو أنَّ أحدَهم إذا أرادَ أن يأتيَ أهلَه قال: باسمِ اللهِ،
اللهمَّ جنِّبنا الشيطانَ، وجنِّبِ الشيطانَ ما رزقتَنا، فإنَّه
إن يُقدَّرْ بينهما ولدٌ في ذلك، لم يضرَّه شيطانٌ أبدًا

„Dacă vreunul dintre ei, când dorește să se apropie de soția sa, spune: «În numele lui Allah! O, Allah, ține-l pe Satana departe de noi și ține-l departe de ceea ce ne dăruiești!», iar din această unire le este hotărât un copil, Satana nu-i va face rău niciodată.”[16]

Cuvintele sale ﷺ

وجنِّبِ الشيطانَ ما رزقتَنا

„Ține-l pe Satana departe de ceea ce ne dăruiești”

16 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 6388, și de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1434.

sunt o ocrotire măreață pentru copii, prin care sunt feriți de răul și capcanele Satanei.
Apoi, după ce Allah, Cel Măreț și Preaînalt, le dăruiește copii, părinții trebuie să le poarte mereu de grijă, cerând ocrotire pentru ei. Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de amândoi, a spus:

كان النبيُّ ﷺ يُعوِّذُ الحسنَ والحسينَ: أُعيذُكما بكلماتِ اللهِ التامَّةِ، مِن كلِّ شيطانٍ وهامَّةٍ، ومِن كلِّ عينٍ لامَّةٍ، ثمَّ يقولُ: كان أبوكم يُعوِّذُ بها إسماعيلَ وإسحاقَ

„Profetul ﷺ cerea ocrotire pentru al-Ḥasan și al-Ḥusayn, spunând: «Caut pentru voi doi ocrotire în cuvintele desăvârșite ale lui Allah de orice satană și făptură vătămătoare și de orice ochi care aduce rău.» Apoi spunea: «Părintele vostru, Ibrāhīm, cerea astfel ocrotire pentru Ismāʿīl și Isḥāq.»”[17]

Când copiii ajung la vârsta la care pot învăța, părinții să se îngrijească să-i învețe pomenirile profetice binecuvântate încă de mici, mai ales pomenirile zilnice: cele de dimineață și de seară, cele pentru intrarea și ieșirea din casă, cele legate de mâncare și îmbrăcăminte și altele asemenea.

Astfel, copilul crește obișnuit cu pomenirea lui Allah, Slăvitul, ținându-se de ea în toate împrejurările. Prin aceasta dobândește bunăstare și ferire de vătămări și rele, iar în toate treburile sale primește binecuvântare.

17 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 3371, și de Abū Dāwūd în As-Sunan, nr. 4737. Formularea este a acestuia din urmă.

Principiul al cincilea — Alegerea unor nume frumoase

Printre lucrurile care ajută la buna educare a copiilor se află alegerea de către părinți a unor nume bune și frumoase, care îi leagă de ascultarea de Allah, Cel Măreț și Preaînalt: de pildă, ʿAbd Allāh, ʿAbd ar-Raḥmān, Muḥammad, Ṣāliḥ și alte nume frumoase, care îi amintesc copilului de legătura sa cu dreptatea, adorarea și lucrurile pentru care este lăudat. De obicei, acestea au o înrâurire asupra lui. După cum s-a spus:

لكلِّ رجلٍ مِن اسمِه نصيبٌ

„Fiecare om are o parte din numele său."

S-a relatat în mod autentic de la Profet ﷺ că a spus:

إنَّ أحبَّ أسمائِكم إلى اللهِ: عبدُ اللهِ، وعبدُ الرحمنِ

„Cele mai iubite dintre numele voastre înaintea lui Allah sunt ʿAbd Allāh și ʿAbd ar-Raḥmān."[18]

18 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 2132.

Se cuvine ca părintele să-i explice copilului sensul numelui său și de ce acest nume este iubit de Allah, Cel Măreț și Preaînalt. De pildă, dacă se numește ʿAbd Allāh, să-i spună:

أنتَ عبدٌ للهِ، الذي خلقَكَ وأوجدَكَ، وأنعمَ عليكَ بهذه النِّعمِ الكثيرةِ، والتي تستلزمُ مِنكَ أن تكونَ شاكرًا ومطيعًا للهِ جلَّ وعلا

„Tu ești rob al lui Allah, Cel care te-a creat, te-a adus la existență și ți-a dăruit aceste multe binefaceri. Ele cer ca tu să fii mulțumitor și ascultător față de Allah, Cel Măreț și Preaînalt."

Dacă numele său este același cu al unui profet, pacea să fie asupra lor, al unui companion nobil, Allah să fie mulțumit de ei, sau al altui om de seamă, este folositor să-i repeți povestea acelui profet sau companion. Scoate-i în evidență însușirile lăudabile și faptele nobile, pentru ca el să se străduiască să și le însușească și să-i semene celui care a purtat acel nume. Așa se procedează și cu celelalte nume frumoase.

De acest principiu ține și darea unor nume de adresare frumoase, *kunyah*, copiilor încă de mici, precum Abū ʿAbd Allāh sau Abū ʿAbd ar-Raḥmān și altele asemenea, pentru a se obișnui să fie numiți astfel. Aceasta întărește personalitatea copiilor și îi ferește să fie numiți mai întâi prin porecle rele și urâte. Totodată, este o nădejde frumoasă că acel copil va trăi până când îi vor fi dăruiți urmași.

Principiul al șaselea — Dreptatea între copii

Căutarea dreptății între copii și îndepărtarea de părtinire, nedreptate și asuprire sunt printre cele mai importante temelii care înrâuresc educarea lor. Dacă tatăl nu este drept între copiii săi, aceasta naște între ei dușmănie, invidie și ură.

Dimpotrivă, dacă are grijă să fie drept între ei, aceasta este una dintre cele mai mari pricini ale afecțiunii și iubirii lor reciproce și ale bunătății lor față de el.

În Ṣaḥīḥ al-Bukhārī se relatează de la an-Nuʿmān ibn Bashīr, Allah să fie mulțumit de amândoi, că tatăl său i-a dăruit un pământ, iar mama sa i-a cerut tatălui să-l ia martor pe Trimisul lui Allah ﷺ. Când a venit la Trimisul lui Allah ﷺ, acesta l-a întrebat:

أعطيتَ سائرَ ولدِكَ مثلَ هذا؟

„Le-ai dat și celorlalți copii ai tăi la fel?”

El a răspuns:

لا

„Nu.”

Profetul ﷺ a spus:

فاتَّقوا اللهَ واعدلوا بينَ أولادِكم

„Temeți-vă de Allah și fiți drepți între copiii voștri!”[19]

19 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 2587.

Într-o relatare consemnată de Muslim, Profetul ﷺ l-a întrebat:

أيسرُّكَ أن يكونوا إليكَ في البِرِّ سواءً؟

„Te-ar bucura ca ei să fie la fel de buni cu tine?”

El a răspuns:

بلى

„Da.”

Atunci a spus:

فلا إذًا

„În acest caz, nu [face aceasta]!”[20]

Într-o altă relatare a spus:

لا أشهدُ على جورٍ

„Nu sunt martor la o nedreptate.”[21]

Iar într-o altă relatare:

فأشهدْ على هذا غيري

„Ia pe altcineva martor pentru aceasta!”[22]

Profetul ﷺ a spus aceste cuvinte

20 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1623.

21 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 2650, și de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1623.

22 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1623.

تهديدًا له، وإلا فمَن الذي يطيبُ قلبُه مِن المسلمينَ أن
يشهدَ على ما حكمَ النبيُّ ﷺ بأنَّه جورٌ، وأنَّه لا يصلحُ،
وأنَّه خلافُ تقوى اللهِ، وأنَّه خلافُ العدلِ؟!

„ca o avertizare. Altfel, care musulman ar putea primi cu inima împăcată să fie martor la un lucru pe care Profetul ﷺ l-a socotit nedreptate, despre care a spus că nu se cuvine, că este potrivnic temerii de Allah și că este potrivnic dreptății?!”[23]

Aceasta este o avertizare puternică împotriva părtinirii și nedreptății între copii și o arătare a urmărilor lor: lipsa de respect și de bunătate față de părinți, ruperea legăturilor și înstrăinarea dintre frați.

23 I'lām al-muwaqqi'īn de Ibn al-Qayyim (4/133).

Principiul al șaptelea — Blândețea și mila

Printre temeliile creșterii copiilor se află blândețea și bunăvoința față de ei, purtarea cu milă și bunătate.
Trebuie să ne ferim de asprime și să ne îndepărtăm de duritate și răceală. Profetul ﷺ a spus:

إنَّ الرِّفقَ لا يكونُ في شيءٍ إلا زانَه، ولا يُنزعُ مِن شيءٍ إلا شانَه

„Blândețea nu se află într-un lucru fără să-l înfrumusețeze și nu este smulsă dintr-un lucru fără să-l urâțească."[24]

Această milă și blândețe trebuie să înceapă de când copiii sunt foarte mici și să continue pe măsură ce cresc. Ele îi apropie de părinți și îi fac să-i iubească. Când există această apropiere și iubire, este ușor să-i îndrumi pe copii spre bine, să le dai sfaturi, iar ei să le primească și să le urmeze.
Textele din Sunnah Profetului ﷺ care lămuresc acest principiu sunt numeroase. Abū Hurayrah, Allah să fie mulțumit de el, a relatat că Profetul ﷺ l-a sărutat pe al-Ḥasan ibn ʿAlī, în timp ce al-Aqraʿ ibn Ḥābis, Allah să fie mulțumit de el, stătea alături. Acesta a spus:

إنَّ لي عشرةً مِن الولدِ ما قبَّلتُ منهم أحدًا

„Am zece copii și nu l-am sărutat pe niciunul dintre ei."

24 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 2594.

Trimisul lui Allah ﷺ l-a privit, apoi a spus:

مَن لا يرحمْ لا يُرحمْ

„Cel care nu are milă nu va avea parte de milă.”[25]

ʿĀʾishah, Allah să fie mulțumit de ea, a relatat:

جاء أعرابيٌّ إلى النبيِّ ﷺ فقال: تُقبِّلونَ الصبيانَ؟! فما نُقبِّلُهم، فقال النبيُّ ﷺ: أوَأملكُ لكَ أن نزعَ اللهُ مِن قلبِكَ الرحمةَ؟!

„Un beduin a venit la Profet ﷺ și a spus: «Voi îi sărutați pe copii?! Noi nu-i sărutăm.» Profetul ﷺ a spus: «Ce pot face eu pentru tine dacă Allah a smuls mila din inima ta?!»”[26]

Umm al-Faḍl, Allah să fie mulțumit de ea, a relatat că l-a adus pe al-Ḥasan ibn ʿAlī la Profet ﷺ, după ce fusese înțărcat. Profetul l-a așezat pe pieptul său, iar copilul a urinat pe pieptul lui, urina ajungându-i pe veșmânt. Ea a spus:

فزَخَخْتُ بيدي على كتفيهِ

„L-am împins cu mâna peste umeri.”

25 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 5997.

26 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 5998.

Atunci Profetul ﷺ a spus:

ارفقي بابني، رحمَكِ اللهُ

„Poartă-te blând cu fiul meu, Allah să aibă milă de tine!”[27]

27 Relatat de imamul Aḥmad în Al-Musnad, nr. 26875 și 26878, cu un lanț de transmitere autentic.

Printre dovezile însemnătății blândeții și milei față de copii și ale faptului că ele sunt o cale de intrare în Paradis și de izbăvire de Foc se află cele relatate de mama credincioșilor, ʿĀ'ishah, Allah să fie mulțumit de ea:

جاءتني مسكينةٌ تحملُ ابنتينِ لها، فأطعمتُها ثلاثَ تمراتٍ، فأعطتْ كلَّ واحدةٍ منهما تمرةً، ورفعتْ إلى فيها تمرةً لتأكلَها، فاستطعمتْها ابنتاها، فشقَّتِ التمرةَ التي كانتْ تريدُ أن تأكلَها بينهما، فأعجبني شأنُها، فذكرتُ الذي صنعتْ لرسولِ اللهِ ﷺ، فقال: إنَّ اللهَ قد أوجبَ لها بها الجنَّةَ، أو أعتقَها بها مِن النارِ

„O femeie săracă a venit la mine purtându-și cele două fiice. I-am dat trei curmale. Ea i-a dat fiecăreia dintre fiice câte o curmală, iar pe a treia a dus-o la gură, ca s-o mănânce. Fiicele i-au cerut însă de mâncare, iar ea a împărțit între ele curmala pe care voia s-o mănânce. Fapta ei m-a impresionat și i-am povestit Trimisului lui Allah ﷺ ce făcuse. El a spus: «Allah i-a făgăduit prin aceasta Paradisul» sau «a izbăvit-o prin aceasta de Foc».”[28]

28 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 2630.

Principiul al optulea — Sfatul și îndrumarea

O altă temelie însemnată a creșterii copiilor este stăruința în sfătuirea și îndrumarea lor, mai ales spre lucrurile înalte și caracterul nobil. Se începe cu învățarea credinței, a îndatoririlor și stâlpilor Islamului și a celorlalte porunci ale Legii. La fel, când îi oprim și îi avertizăm, începem cu păcatele mari și celelalte lucruri oprite de Lege. Acestea trebuie să aibă partea cea mai mare din îndrumare și sfătuire. Abia apoi tatăl și mama se îndreaptă spre celelalte lucruri prin care se îmbunătățește viața lumească a copiilor: mâncare, îmbrăcăminte și altele.
Printre poveștele grăitoare, folositoare și drepte se află cele pe care Allah, Cel Măreț și Preaînalt, le-a pomenit în Cartea Sa despre Luqmān cel înțelept, când și-a povățuit fiul, în sura Luqmān. El a început cu credința în unicitatea lui Allah, a continuat cu porunca bunătății față de părinți, apoi i-a atras atenția că Allah cuprinde întreaga Sa creație. Prin aceasta este arătată nevoia de a fi conștient că Allah veghează asupra tuturor faptelor sale. Apoi l-a îndemnat să împlinească rugăciunea, cea mai însemnată dintre faptele de adorare ale trupului, și și-a încheiat povața amintindu-i mai multe însușiri alese și lucruri înalte. Preaînaltul a spus:

﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ
بِٱللَّهِ ۖ إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ
حَمَلَتْهُ أُمُّهُۥ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَٰلُهُۥ فِى عَامَيْنِ أَنِ ٱشْكُرْ

لِى وَلِوَٰلِدَيْكَ إِلَىَّ ٱلْمَصِيرُ وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى
مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا
مَعْرُوفًا ۖ وَٱتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىَّ ۚ ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ يَٰبُنَىَّ إِنَّهَآ إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
مِّنْ خَرْدَلٍ فَتَكُن فِى صَخْرَةٍ أَوْ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ أَوْ فِى
ٱلْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ يَٰبُنَىَّ أَقِمِ
ٱلصَّلَوٰةَ وَأْمُرْ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱنْهَ عَنِ ٱلْمُنكَرِ وَٱصْبِرْ عَلَىٰ مَآ
أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ ٱلْأُمُورِ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ
لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ
كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ وَٱقْصِدْ فِى مَشْيِكَ وَٱغْضُضْ مِن
صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنكَرَ ٱلْأَصْوَٰتِ لَصَوْتُ ٱلْحَمِيرِ﴾

„Și când Luqmān i-a spus fiului său, povățuindu-l: «Fiul meu, nu-I face asociați lui Allah! Asocierea este, cu adevărat, o nedreptate uriașă.» Noi i-am poruncit omului [bunătate] față de părinții săi. Mama sa l-a purtat îndurând slăbiciune peste slăbiciune, iar înțărcarea lui este în doi ani. «Fii mulțumitor față de Mine și față de părinții tăi! La Mine este întoarcerea. Dacă însă cei doi se străduiesc să te facă să-Mi asociezi ceva despre care nu ai cunoaștere, nu-i asculta! Însoțește-i în această lume cu bunătate și urmează calea celui care se întoarce la Mine. Apoi la Mine va fi întoarcerea voastră și vă voi înștiința despre ceea ce făceați.» «Fiul meu, chiar de ar fi ceva cât greutatea unui bob de muștar și s-ar afla într-o stâncă, în ceruri sau în pământ, Allah îl va aduce. Allah este Pătrunzător și Binestiutor. Fiul meu, împlinește rugăciunea, poruncește ceea ce este drept, oprește ceea ce este rău și rabdă ceea ce te lovește! Acestea sunt dintre lucrurile care cer hotărâre. Nu-ți întoarce obrazul de la oameni cu dispreț și nu umbla pe pământ cu trufie! Allah nu-l iubește pe niciun îngâmfat lăudăros. Fii cumpătat în mers și coboară-ți glasul! Cel mai urât dintre glasuri este glasul măgarilor.»”
[Luqmān, 31:13–19]

Profeții și oamenii drepți au urmat această cale, după cum s-a arătat în povața de mai sus. Allah, Cel Măreț și Preaînalt, a pomenit despre cei doi profeți ai Săi, Ibrāhīm și Yaʿqūb:

﴿وَوَصَّىٰ بِهَآ إِبْرَٰهِـۧمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَٰبَنِىَّ إِنَّ ٱللَّهَ ٱصْطَفَىٰ لَكُمُ ٱلدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ ٱلْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنۢ بَعْدِى قَالُوا۟ نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ ءَابَآئِكَ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ إِلَٰهًا وَٰحِدًا وَنَحْنُ لَهُۥ مُسْلِمُونَ﴾

„Ibrāhīm le-a lăsat această povață fiilor săi, și la fel Yaʿqūb: «Fiii mei, Allah a ales pentru voi această religie. Să nu muriți decât fiind musulmani!» Sau ați fost martori când moartea s-a apropiat de Yaʿqūb și el le-a spus fiilor săi: «Ce veți adora după mine?» Ei au spus: «Îl vom adora pe Dumnezeul tău și pe Dumnezeul părinților tăi, Ibrāhīm, Ismāʿīl și Isḥāq, un Dumnezeu Unic. Noi Lui Îi suntem supuși.»”
[Al-Baqarah, 2:132–133]

Allah l-a lăudat pe profetul Său Ismāʿīl, pacea să fie asupra lui, pentru că le poruncea alor săi rugăciunea și dania. Cel Măreț și Preaînalt a spus:

﴿وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُۥ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾

„El le poruncea alor săi rugăciunea și dania.”
[Maryam, 19:55 — fragment]

Allah Preaînaltul i-a poruncit profetului Său Muḥammad ﷺ să stăruie în împlinirea rugăciunilor obligatorii, să le poruncească și alor săi și să-i îndemne la împlinirea lor, după cum Preaînaltul a spus:

﴿وَأۡمُرۡ أَهۡلَكَ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصۡطَبِرۡ عَلَيۡهَا﴾

„Poruncește-le alor tăi rugăciunea și stăruie în ea!”
[Ṭā-Hā, 20:132 — fragment]

De îndrumarea și sfătuirea copiilor ține și ca părintele să-i ferească de tot ce le strică purtarea și religia: de pildă, ascultarea cântecelor, canalele dăunătoare și instrumentele oprite. De asemenea, să se ferească să-și ducă copiii în locuri de petrecere oprită.

Principiul al nouălea — Tovarășul bun

A veghea asupra copiilor în privința celor cu care stau și se împrietenesc este una dintre cele mai importante temelii de care trebuie să se țină seama în educație. Prietenul îl trage pe om după el și, fără îndoială, îl înrâurește pe cel care îi ține tovărășie. Profetul ﷺ ne-a dat o pildă prin care a arătat înrâurirea bună sau rea a unui tovarăș asupra celuilalt. El a spus:

مَثَلُ الجليسِ الصالحِ والسوءِ كحاملِ المسكِ ونافخِ الكيرِ، فحاملُ المسكِ: إمَّا أن يُحذيَكَ، وإمَّا أن تبتاعَ منه، وإمَّا أن تجدَ منه ريحًا طيِّبةً، ونافخُ الكيرِ: إمَّا أن يُحرقَ ثيابَكَ، وإمَّا أن تجدَ ريحًا خبيثةً

„Tovarășul bun și tovarășul rău sunt asemenea vânzătorului de mosc și celui care suflă în foalele fierarului. Vânzătorul de mosc fie îți dăruiește din el, fie cumperi de la el, fie simți dinspre el un miros plăcut. Cel care suflă în foale fie îți arde hainele, fie simți dinspre el un miros urât."[29]

29 Relatat de al-Bukhārī în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 5534, și de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 2628.

Profetul ﷺ a mai spus:

الرَّجلُ على دينِ خليلِه فلينظرْ أحدُكم مَن يُخالِلُ

„Omul urmează religia prietenului său apropiat. Să ia seama, așadar, fiecare dintre voi cu cine se împrietenește!”[30]

Părinții trebuie, așadar, să urmărească cu cine se împrietenesc și cu cine stau copiii lor la școală și în alte locuri și să se îngrijească de aceasta.

În vremea noastră a apărut un fel de prieteni și tovarăși care nu exista în vremurile de dinainte și a cărui înrâurire nu este mai mică decât a celor pomeniți: canalele prin satelit, paginile de internet și rețelele de socializare accesate prin dispozitive portabile și altele asemenea. Copiii le poartă în mâini oriunde s-ar afla, acasă sau când ies. Dacă aceste dispozitive nu sunt urmărite și supravegheate de părinți, primejdia lor asupra minții, religiei, purtării și bunelor deprinderi este mare. Câți tineri și tinere nu s-au rătăcit și abătut din pricina lor, ajungând la mari nelegiuiri și nenorociri a căror gravitate numai Allah, Cel Măreț și Preaînalt, o cunoaște!

30 Relatat de Abū Dāwūd în As-Sunan, nr. 4833. A se vedea As-Silsilah aṣ-ṣaḥīḥah, nr. 927.

Principiul al zecelea — Pilda bună

Una dintre temeliile însemnate este ca părintele să fie o pildă pentru copiii săi. Dacă le poruncește binele, să se îngrijească să fie cel dintâi care îl împlinește. Dacă îi oprește de la rău, el să fie cel mai departe de el. Vorbele sale să nu meargă într-o parte, iar faptele în alta, căci astfel sădește în copii contradicție, nepotrivire și mare tulburare. Aceasta îi face să părăsească îndrumarea și educația primite de la părinți, să le nesocotească și să nu tragă folos din sfatul și îndrumarea tatălui.

لأنَّ النُّفوسَ مجبولةٌ على عدمِ الانتفاعِ بكلامِ مَن لا يعملُ بعلمِه ولا ينتفعُ به.

وهذا بمنزلةِ مَن يصفُ له الطبيبُ دواءً لمرضٍ به مثلُه، والطبيبُ مُعرِضٌ عنه، غيرُ ملتفتٍ إليه.

بل الطبيبُ المذكورُ أحسنُ حالًا عندهم مِن هذا الواعظِ المخالفِ لِما يعظُ به؛ لأنَّه قد يقومُ دواءٌ آخرُ عنده مقامَ هذا الدواءِ، وقد يرى أنَّ به قوَّةً على تركِ

التداوي، وقد يقنعُ بعملِ الطبيعةِ، وغيرِ ذلك، بخلافِ هذا الواعظِ، فإنَّ ما يعظُ به طريقٌ مُعيَّنٌ للنجاةِ، لا يقومُ غيرُها مقامَها، ولا بُدَّ منها.

ولأجلِ هذه النُّفرةِ قال شعيبٌ عليه السلام لقومِه:

„Firea oamenilor este astfel încât nu primesc folos din cuvintele celui care nu lucrează potrivit cunoașterii sale și nu trage el însuși folos din ea.
El se aseamănă cu un bolnav căruia medicul îi prescrie un leac pentru aceeași boală de care suferă și medicul, în timp ce acesta îl nesocotește și nu-i dă atenție.
Ba chiar, în ochii oamenilor, medicul pomenit se află într-o situație mai bună decât acest povățuitor care face tocmai ceea ce oprește prin sfaturile sale. Medicul poate avea un alt leac care să-l înlocuiască pe acesta, poate socoti că este destul de puternic pentru a se lipsi de tratament, se poate mulțumi cu lucrarea firească a trupului sau poate avea alte pricini. Nu așa este însă cu acest povățuitor: lucrul la care el îndeamnă este o cale hotărâtă de izbăvire, pe care nimic altceva nu o înlocuiește și de care nu te poți lipsi.
Din pricina acestei respingeri, Shuʿayb, pacea să fie asupra lui, le-a spus oamenilor săi:

﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَآ أَنْهَىٰكُمْ عَنْهُ﴾

«Nu vreau să fac eu însumi ceea ce vă opresc pe voi să faceți.»
[Hūd, 11:88 — fragment]

وقال بعضُ السلفِ: إذا أردتَ أن يُقبَلَ منك الأمرُ والنهيُ: فإذا أمرتَ بشيءٍ فكُن أوَّلَ الفاعلينَ له، المؤتمرينَ به، وإذا نهيتَ عن شيءٍ، فكُن أوَّلَ المنتهينَ عنه.

وقد قيل:

Unii dintre înaintași au spus: «Dacă vrei ca porunca și oprirea ta să fie primite, atunci, când poruncești un lucru, fii cel dintâi care îl face și se supune poruncii. Iar când oprești de la un lucru, fii cel dintâi care se îndepărtează de el.»
S-a mai spus:

يا أيُّها الرَّجلُ المُعلِّمُ غيرَه
هلَّا لنفسِكَ كان ذا التعليمُ؟

تصفُ الدواءَ لذي السَّقامِ مِن الضَّنى
ومِن الضَّنى تمسي وأنتَ سقيمُ

لا تنهَ عن خُلُقٍ وتأتيَ مثلَه
عارٌ عليكَ إذا فعلتَ ذميمُ

ابدأ بنفسِكَ فانهَها عن غيِّها
فإذا انتهتْ عنه فأنتَ حكيمُ

هناك يُقبَلُ ما تقولُ ويُقتدى
بالقولِ مِنكَ وينفعُ التعليمُ

> O, omule care îi înveți pe alții,
> de ce nu ți-ai însuși tu această învățătură?
> Îi prescrii celui suferind leacul bolii,
> dar tu însuți înnoptezi bolnav de ea.
> Nu opri o purtare pe care tu însuți o ai;
> este rușinos și vrednic de ocară să faci asta.
> Începe cu tine și oprește-ți sufletul de la răătăcire;
> când se va opri, vei fi înțelept.
> Atunci vor fi primite spusele tale și urmate,
> iar învățătura ta va fi de folos."[31]

Al-Fuḍayl ibn ʿIyāḍ, Allah să aibă milă de el, a spus:

رأى مالكُ بنُ دينارٍ رجلًا يُسيءُ صلاتَه، فقال: ما أرحمني بعيالِه، فقيل له: يا أبا يحيى يُسيءُ هذا صلاتَه وترحمُ عيالَه؟! قال: إنَّه كبيرُهم، ومنه يتعلَّمونَ

„Mālik ibn Dīnār a văzut un om care nu-și împlinea bine rugăciunea și a spus: «Câtă milă îmi este de familia lui!» I s-a zis: «Abū Yaḥyā, el își împlinește rău rugăciunea, iar ție îți este milă de familia lui?!» El a răspuns: «El este mai-marele lor și de la el învață.»”[32]

Cât de mare este, așadar, răul pe care părintele îl face copilului atunci când îi este pildă în părăsirea îndatoririlor sau în săvârșirea celor oprite! De obicei, copiii cresc înrâuriți de purtarea tatălui lor: el este mai-marele lor și de la el învață.
Să avem aici în minte cuvintele prin care Allah, Cel Măreț și Preaînalt, i-a mustrat pe fiii lui Isrāʾīl. El a spus:

﴿أَتَأۡمُرُونَ ٱلنَّاسَ بِٱلۡبِرِّ وَتَنسَوۡنَ أَنفُسَكُمۡ وَأَنتُمۡ تَتۡلُونَ ٱلۡكِتَٰبَۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ﴾

„Le porunciți oamenilor binele, iar pe voi înșivă vă uitați, deși recitați Cartea? Oare nu pricepeți?”
[Al-Baqarah, 2:44]

31 A se vedea Madārij as-sālikīn de Ibn al-Qayyim (1/445).
32 Relatat de Abū Nuʿaym în Ḥilyat al-awliyāʾ (2/383).

Cel Măreț și Preaînalt a mai spus:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾

„O, voi cei care credeți! De ce spuneți ceea ce nu faceți? Mare ură este înaintea lui Allah să spuneți ceea ce nu faceți.”
[Aș-Șaff, 61:2–3]

Încheiere

Acestea sunt câteva dintre temeliile care ajută la creșterea, educarea și îndreptarea copiilor. Musulmanul să știe că, dacă se îngrijește de ele și le pune în practică, el va fi cel dintâi care va culege roadele acestei educații, în timpul vieții și după moarte. În timpul vieții, copilul său va fi drept și bun cu el, îi va păzi drepturile și se va feri să-i arate lipsă de respect, căci Islamul în care l-a crescut îi poruncește și îl îndeamnă la aceasta. După moartea sa, copilul va stărui să se roage pentru el. Profetul ﷺ a spus:

إذا ماتَ الإنسانُ انقطعَ عملُه إلا مِن ثلاثةٍ: صدقةٍ جاريةٍ، أو علمٍ يُنتفعُ به، أو ولدٍ صالحٍ يدعو له

„Când omul moare, faptele sale se întrerup, în afară de trei: o milostenie care continuă să aducă folos, o cunoaștere de care oamenii se folosesc sau un copil drept care se roagă pentru el."[33]

Trebuie atrasă atenția că această chestiune — creșterea copiilor — este una mare și însemnată, căreia fiecare tată trebuie să-i acorde o grijă deosebită. În cele mai multe cazuri, stricarea copiilor are drept cauză nepăsarea și neglijența părinților.

33 Relatat de Muslim în Ṣaḥīḥ-ul său, nr. 1631.

Învățatul Ibn al-Qayyim, Allah să aibă milă de el, a spus:

فَمَن أهملَ تعليمَ ولدِه ما ينفعُه وتركَه سُدًى فقد أساءَ إليه غايةَ الإساءةِ، وأكثرُ الأولادِ إنَّما جاء فسادُهم مِن قِبَلِ الآباءِ وإهمالِهم لهم، وتركِ تعليمِهم فرائضَ الدِّينِ وسُنَنَه

„Cel care neglijează să-și învețe copilul ceea ce îi este de folos și îl lasă de izbeliște îi face cel mai mare rău. Stricarea celor mai mulți copii a venit din partea părinților, din nepăsarea lor față de ei și din faptul că nu i-au învățat îndatoririle și practicile religiei."[34]

Aici se află un lucru însemnat de care părintele trebuie să țină seama: deși se îngrijește de aceste mijloace și temelii mărețe în creșterea copiilor săi, trebuie să-și încredințeze treburile lui Allah, bizuindu-se pe El pentru îndreptarea copiilor și ocrotirea lor, așa cum Își ocrotește robii drepți. Inima sa să nu rămână legată de aceste mijloace.

Imamul Mālik ibn Anas, Allah să aibă milă de el, a spus:

الأدبُ أدبُ اللهِ، لا أدبُ الآباءِ والأمَّهاتِ، والخيرُ خيرُ اللهِ، لا خيرُ الآباءِ والأمَّهاتِ

„Buna purtare vine de la Allah, nu de la tați și mame. Binele vine de la Allah, nu de la tați și mame."[35]

34 Tuḥfat al-mawdūd bi-aḥkām al-mawlūd, p. 229.

35 Maʿrifat uṣūl ar-riwāyah wa-taqyīd as-samāʿ de al-Qāḍī ʿIyāḍ, p. 216.

Aceste cuvinte însemnate ale imamului Mālik, Allah să aibă milă de el, cuprind mângâiere și aducere-aminte. Mângâierea este pentru fiecare om care s-a străduit să-și îndrepte copiii, dar aceștia nu s-au îndreptat.

Iar aducerea-aminte este pentru cel pe care Allah l-a cinstit cu urmași drepți: să nu privească spre propriile strădanii de a-i educa, căci aceasta este numai o binefacere a lui Allah asupra lui.

Tot astfel, trebuie să fie plin de speranță și să nădăjduiască în harul și binefacerea lui Allah: El să-i îndrepte și să-i călăuzească pe calea Sa cea dreaptă.

Șeicul Ibn ʿUthaymīn, Allah să aibă milă de el, a spus:

فلا أظنُّ أنَّ أحدًا اتَّقى اللهَ في أولادِه، وسلكَ سبيلَ الشريعةِ في توجيهِهم إلا أنَّ اللهَ تبارك وتعالى يهدي أولادَه

„Nu cred că un om se teme de Allah în privința copiilor săi și urmează calea Legii în îndrumarea lor fără ca Allah, Slăvitul și Preaînaltul, să-i călăuzească copiii.”[36]

36 Fatāwā Nūr ʿalā ad-darb, înregistrarea 375, răspunsul „Datoria tatălui față de copiii care nu își păstrează rugăciunea”: https://old.binothaimeen.net/content/13338.

أسألُ اللهَ أن يُعينَنا أجمعين على تربيةِ أولادِنا وتوجيهِهم الوجهةَ الصحيحةَ، وأن يُصلحَهم ويُعيذَهم مِن الفتنِ ما ظهرَ منها وما بطنَ، وأن يجعلَهم هداةً مهتدين، غيرَ ضالّين ولا مُضلّين، إنَّه سميعٌ مُجيبٌ.

Îl rog pe Allah să ne ajute pe toți să ne creștem copiii și să-i îndrumăm în direcția cea bună, să-i îndrepte și să-i ferească de încercările văzute și ascunse, să-i facă îndrumători bine călăuziți, care nici nu rătăcesc, nici nu-i duc pe alții în rătăcire. El este Cel care aude și răspunde.

وصلَّى اللهُ على نبيِّنا محمدٍ، وعلى آلِه وصحبِه وسلَّم.

Allah să-l binecuvânteze și să-i dăruiască pace profetului nostru Muḥammad, familiei și companionilor săi!

Indice

Allah 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 32, 33, 35, 40, 41, 43, 44, 45
copii 2, 3, 6, 7, 8, 14, 19, 22, 24, 25, 26, 28, 36, 43
Muḥammad 1, 20, 33, 45
părinți 2, 3, 4, 6, 7, 12, 16, 20, 24, 25, 29, 35, 36
soție 8, 9

EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zece principii pentru creșterea copiilor

Zece principii pentru creșterea copiilor în credință și bune purtări. Lucrarea vorbește despre rugăciunea părinților, exemplul personal, blândețe și responsabilitatea educării.

Autor: ʿAbd al-Razzāq al-Badr

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro